

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

fluxus negatio: Ergo similiter ad non futuritionem illius, nullum requiritur positivum decretum, sed sufficit libere ejus negatio, seu libera divina voluntatis suspensio.

- 129 Confirmatur amplius: Absurdum videtur fingere in Deo infinita ferè decreta conditionata, circa infinitas ferè combinationes possibiles, inter quas plures videntur absurda & nugatoria, & asserere quòd in Deo sit decretum positivum & actuale, quo positivè velit & determinet, quòd si capra, v. g. saltet, arbor non florebit: quòd si gallus canter, Turca non convertetur: si Petrus dormiat Romæ, Joannes non saltabit Burdigalæ, & circa similia humana mentis deliria. Unde multò convenientius videtur asserere, voluntatem divinam circa hujusmodi combinationes, & futura conditionata disparata, mansisse suspensè, & habuisse solum circa illa decretum negativum, seu liberam decreti negationem, in qua certò cognoscit, illa non esse futura.

§. II.

Solvuntur obiectiones.

- 130 **O**bjicies primò: Divina voluntas ut libera, non minùs est in ultima actualitate, & actus purus, quàm si consideretur ut natura, vel ut necessaria. Ergo sicut voluntas divina, per modum naturæ considerata, est necessariò in actu secundo, respectu objecti primarii quod necessariò diligit: ita etiam ut libera debet necessariò esse in actu secundo, respectu objecti secundarii in quod liberè tendit.

- 131 **R**espondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Respectu objecti secundarii debet esse in actu secundo, quantum ad entitatem, & actualitatem, concedo: quoad exercitium, & terminationem, nego. Solutio patet ex supra dictis: ut enim supra annotavimus, libertas divina non consistit in indifferentia potentia ad actum & negationem ejus, sed in indifferentia actus purissimi ad terminationem ad objectum creatum, & negationem terminationis; ex quo non colligitur esse potentialem, seu non esse actum purum; sicut nec ex eo quod misericordia & justitia divina indifferentes sint ut terminentur vel non terminentur ad objecta creata, aliqua potentialitas vel defectus actualitatis in illis infertur. Et quidem si quid probaret hoc argumentum, convinceret voluntatem Dei liberam debere habere positivas omnes terminationes ad creaturas quarum est capax, quod nec ipsi quidem Adversarii admittent.

- 132 **I**nstabis, Voluntas divina, quia sub conceptu naturæ est actus purus, & omnis potentialitatis expers, non solum est in actu secundo quoad entitatem & actualitatem, sed etiam quoad terminationem, & exercitium illius circa suum objectum: Ergo similiter si voluntas Dei ut libera sit actus purus, debet esse in actu secundo, non solum quoad entitatem & actualitatem, sed etiam quoad omne exercitium, & omnem terminationem.

- 133 **R**espondeo negando causalem: non enim hac solum ratione, voluntas divina sub conceptu naturæ, est in actu secundo quoad terminationem, circa objectum quod necessariò diligit, sed quia terminatio ad tale objectum, est necessariò connexa cum actualitate voluntatis divinæ, ob necessitatem objecti: quia illò proposito per intellectum, cum repræsentetur ratio summi boni, nequit voluntas non exercere actum circa illud:

A **cu**jus oppositum in terminatione libera contingit; quandoquidem ejus objectum, cum creatum & finitum sit, & finitum bonitatem habeat, nequit necessariò allicere voluntatè divinà, ut habeat necessariò exercitiū terminationis ad illud.

Objicies secundò: Non stat summa perfectio scientiæ Dei liberæ, cum suspensione omnimoda voluntatis divinæ: Ergo illa non est admittenda. Consequentia patet, Antecedens probatur. Nam ut ostendimus in Tractatu de scientia Dei, sublimitatis decretis absolutis, & conditionatis, non potest stare certitudo & infallibilitas scientiæ Dei, respectu futurorum contingentium: Ergo perfectio scientiæ Dei liberæ, cum suspensione omnimoda divinæ voluntatis subsistere nequit.

- B **R**espondeo negando Antecedens: ad cujus probationem, in primis dicendum est, quòd si voluntas Dei circa futuritionem, vel non futuritionem omnium rerum possibilium manifestè suspensa, ejus scientia non cognosceret res ut futuras, sed solum ut possibiles: neq; hoc arguit imperfectionem, sed potius summam perfectionem in divina scientia, quæ debet attingere res ut sunt, & illas cognoscere eo modo quo sunt cognoscibiles: in tali autè casu nihil esset cognoscibile, ut futurum; quia nullum esset in Deo decretum, quò res extraherentur à statu merè possibilitatis, ad statum determinatæ futuritionis. Sed quæ ex fide & divina revelatione habemus, voluntatem divinam circa futuritionem rerum omnium possibilium, non manifestè suspensam, sed absolutè vel conditionatè, ad plurimum rerum productionem & futuritionem se determinasse.

Respondeo secundò: certitudinem divinæ scientiæ, quantum ad ea quæ sunt futura, fundari in decreto positivo, absolutò, vel conditionato, quò Deus absolutè vel conditionatè decrevit illorum productionem & futuritionem: quantum verò ad ea quæ non sunt futura, fundatur vel in decreto positivo, quò Deus absolutè, vel conditionatè noluit illorum futuritionem: vel in decreto negativo, seu in libera decreti negatione, quia noluit se determinare ad illorum futuritionem, aut non futuritionem; tale enim decretum negativum sufficit (ut ostendimus) ut aliquid non sit futurum, & ut tale cognoscatur à Deo.

E **Ex** quo inferes, duplex esse medium in quo divina scientia potest certò cognoscere aliquid non esse futurum. Primum est decretum positivum, quò positivè vult non esse illius rei. Secundum est decretum negativum, seu libera omisso omnis decreti positivi, circa ejus futuritionem vel non futuritionem.

Objicies tertio: In voluntate creata non potest salvari ratio perfecti liberi per puram omissionem, ut docent plures Thomistæ 1. 2. q. 6. art. 5. & qu. 7. art. 5. Ergo multò minùs in voluntate divina salvabitur ratio libertatis, per solum voluntariam omni decreti positivi suspensionem.

Respondeo dato Antecedente, de quo disputant Theologi locis citatis, negando Consequentiam, & partitem. Ratio disparitatis sumitur ex differentia libertatis divinæ & creatæ. Libertas enim creata non est ad terminationes diversas ejusdem actus, sed ad diversos actus: unde quia in casu puræ omissionis, nullam haberet actum voluntas creata, non salvaretur in ea perfecta libertas in actu secundo, si quidem actus secundus nominat actum. Cæterum in Deo non est libertas ad diversos actus, sed ad eundem actum, cum diversa terminatione; unde non intellexit ad huc in ejus

in eius voluntate aliqua positiva terminatione ad creaturas potest intelligi actus secundus, scilicet: necessarius, qui est idem cum libero; quia terminatio ad obiectum secundarium non adiectum in Deo novam entitatem, nec novam perfectionem, ut ostendimus articulo precedenti.

139. Dices, in tali casu in Deo non est voluntarium: Ergo nec liberum. Consequentia patet ex eo, quod omne liberum est voluntarium, Antecedens voluntarium non sit liberum. Antecedens probatur: Voluntarium in Deo definitur esse actus positivo, & positiva terminatione: Ergo illa non stant in Deo circa creaturas, non est in illa voluntarium in ordine ad illas.

140. Respondeo distinguendo Antecedens. Non est voluntarium positivum & formale, concedo Antecedens. Negativum & virtuale, seu interpretativum, nego Antecedens, & Consequentiam. Ex eo enim quod voluntas divina habet actum positivum circa suam bonitatem, & intendit per intellectum ad creaturas, & quia per voluntatem non habet terminationem, interpretatur ut se habere, ac si positive non velle talem terminationem. Sicut in Petro in hanc præcepto audiendi sacrum, si attendat, & tamen elicitur tunc actum voluntatis studendi, nihil de audiendo sacro determinando, dicitur tunc quod libere omittit in actu secundo; non quidem per voluntatem formalem non audiendi sacrum, quia illam non habet, ut supponimus, sed per actum interpretativum, quod intelligimus voluntatem æquè determinatam, ac si haberet actum positivum circa tale obiectum.

141. Instabis: Voluntarium pure negativum & interpretativum est imperfectè voluntarium: Ergo repugnat Deo. Consequentia patet, Antecedens probatur. Voluntarium pure negativum non est perfecte vitale: Ergo nec perfecte voluntarium.

Respondeo distinguendo Antecedens: Voluntarium pure negativum per defectum entitatis & actualitatis actus, qualiter in nobis contingit concedo Antecedens. Per defectum solius terminationis sub conceptu terminationis, nego Antecedens, & Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis.

142. Urgebis: In Deo non admittitur à Thomistis reprobatio pure negativa; seu pura omisso admittendi aliquos ad gloriam, quia illa est minus perfecta in ratione providentiæ, quam reprobatio positiva, quæ consistit in positivo decreto aliquos excludendi à gloria ut beneficio indebito: Ergo ob eandem rationem non debet admitti in Deo libertas pure negativa, sive omisso omnis terminationis liberæ ad creaturas: hæc enim videtur minus perfecta in ratione libertatis, quam libertas positiva consistens in decreto positivo, seu in positiva terminatione divinæ voluntatis ad creaturas.

143. Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est clara, quia supposita elevatione creaturarum rationalium ad finem supernaturalem positivum, nihil decernere de aliquibus, vel pure negative se habere circa illas, arguit in provisorie imperfectionem: quia supposita tali elevatione creaturæ rationalis ad finem supernaturalem diminuta esset eius providentiæ, & consequenter & ultimè non versaretur circa illas per positivum decretum, sicut incepit. Hoc autem non contingit in nostro casu, cum enim ante suspensionem divinæ voluntatis non præsupponatur in Deo aliquod positivum decretum circa creaturas, per quod positive illas ordinaverit ad aliquem finem, consequenter non teneretur postea de illis positive decernere, & illas ad aliquem finem positive ordinare: unde ex tali suspensione nulla in divina voluntate esset vel conciperetur imperfectio, sed potius perfectissima libertas & independentia à creaturis.

144. Obijcies quarto: Rem esse futuram, vel non esse futuram, est necessarium: Ergo etiam necessarium est Deum velle eam esse futuram, aut nolle eam esse futuram. Consequentia videtur manifesta, idè enim primum est necessarium, quia constat ex extremis contradictorie oppositis: Sed etiam secundum constat ex iisdem terminis: Ergo eadem ratione debet esse necessarium.

145. Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam, & paritatem. Nam inter rem esse futuram, & non esse futuram non datur medium, cum contradictorie opponantur: unde propositio disjuncta & illis extremis coallescens est necessaria. At vero inter hoc quod est Deum velle rem esse futuram, & velle non esse futuram, cum non sit oppositio contradictoria, sed contraria, medium assignatur: scilicet non velle alio quod ex prædictis extremis, seu non velle negative per meram suspensionem: per quod patet ad probationem in contrarium.

146. Obijcies ultimo: Si non esset necessarium divinam voluntatem terminari ad futuritatem, vel non futuritatem rerum omnium possibilem, maxime ex eo, quod terminatio divinæ voluntatis ad extra nullam ei addat perfectionem, vel actualitatem: Sed hæc ratio non concludit: Ergo &c. Major est præcipuum fundamentum nostræ sententiæ, ut constat ex supra dictis: Minor vero ostenditur primo. Terminatio divinæ scientiæ ad creaturas possibilem necessario convenit Deo, & tamen non addit novam perfectionem ad divinam scientiam, prout terminatur ad obiectum primarium: Ergo ex eo quod terminatio divinæ voluntatis ad extra perfectione illi non addat, colligitur non esse necessarium, voluntatem divinam terminari ad futuritatem, vel non futuritatem rerum omnium possibilem.

Secundo probatur eadem Minor: Licet comparatio ad creaturas respectu divinæ essentia in ratione ideæ non addat aliquid reale ad essentiam, sed solum respectum rationis, ut aliqui existimant vel ejus fundamentum, ut alij probabilius sentiunt: tamen si essentia divina non compararetur ad illas positive, sed negative solum circa illas se haberet, non salvaretur in ea perfecta ratio ideæ: Ergo pariter, licet positiva terminatio ad creaturas non addat perfectionem supra actum voluntatis divinæ, si tamen non intelligitur positive terminata ad creaturas, sed solum negative, imperfectè intelligitur ratio libertatis in Deo.

147. Respondeo concessio Majori, negando Minorem: de cuius primam probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia in creaturis possibilem est necessaria veritas & cognoscibilitas, ratione cuius cognoscuntur à Deo, at vero in futuris non est bonitas necessaria, unde necessitas terminationis ad illas ex meritis obiecti derivati non potest; & cum ex alia parte, ex eo quod ta-

list terminatio ab aeterno non competeret Deo, A nullius perfectionis, seu actualitatis defectum argueret, ut supra dicebamus, ex nullo capite concipi potest talis terminationis necessitas.

Ad secundam probationem desumptam ex ideis in mente divina existentibus, respondeo esse etiam disparem rationem: cum enim Deus in cognoscendo se non sit liber, sed necessitatus, etiam necessitatur ad cognoscendam imitabilitatem suam essentiae a creaturis; ac proinde suam essentiam in ratione idearum & exemplarum omnium rerum possibilem: contra vero, cum in volendo creaturas sit summe liber, ad perfectionem ipsius futuritionem, aut non futuritionem, & posse omittere omnem terminationem ad illas.

ARTICULUS V.

An ex eo quod Deus aliquid in tempore velle inciperet, vel à libera voluntate desisteret, physica mutatio inferretur in illo?

148. **R**atio dubitandi, eaque non levis, sumitur ex principiis supra art. 1. statutis, agendo de constitutivo Divini decreti. Nam ut ibidem ostendimus, liberum Dei decretum consistit in terminatione intrinseca, indefectibili sub conceptu entitatis, & defectibili solum sub conceptu terminationis: Sed ex nova terminatione divinae voluntatis ad creaturas non sequitur mutatio physica in Deo; quia, ut ibidem ostendimus, ad physicam mutationem requiritur transitus de non esse ad esse, seu de esse ad non esse formae intrinsecae: Ergo ex eo quod novum aliquid decretum in tempore Deo adveniret, non sequeretur illum physice mutari.

149. Confirmatur: Deus absque physica mutatione potest in tempore determinationem creaturis subire, quamvis ista denominatio intrinseca sit, ut communiter docent nostri Thomistae: Ergo similiter, quamvis denominatio liberè volentis sit Deo intrinseca, poterit tamen illam absque physica mutatione de novo in tempore suscipere. His tamen non obstantibus,

150. Dico: Ex eo quod Deus aliquid in tempore velle inciperet, aut à libera voluntate desisteret, sequeretur physica mutatio in illo, ac proinde ex immutabilitate divina rectè inferitur, non posse libera Dei decreta variari. Est contra Suarez in disp. 30. Metaph. sect. 4. & alios modernos, existimantes, ex temporali variatione decretorum in Deo non sequi physicam ejus mutationem, sed duntaxat moralem. Quia, inquit, cum divina voluntas ab aeterno non potuerit manere suspensa, sed se determinaverit per positivum decretum ad volitionem, vel nothionem omnium rerum possibilem; si in tempore aliquid de novo velle inciperet, quod ab aeterno noluerat, vel nolle, quod voluerat; hoc argueret in illo aliquam inconstanciam, quae est imperfectio & mutatio moralis Deo repugnans. Est etiam contra Molinam supra quest. 14. art. 15. ubi ait, non ideo repugnare, quod Deus aliquid in tempore velle incipit, quod illi adveniret aliqua physica mutatio, sed quia sequeretur in eo vicissitudinis obumbratio, quae non minus, quam mutatio physica divinae naturae repugnat: juxta illud Jacobi 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo obumbratio.*

Nostra tamen conclusio communis est apud Thomistas, eamque docuit Angelicus Doctor in contra Gent. cap. 86. de verit. quest. 23. art. 4. ad 5. & in hac quest. art. 2. in quibus locis, & sibi saepe, docet Deum ex necessitate velle creaturas, non solum solute, sed ex suppositione, ratione suae immutabilitatis. Et art. 7. ex immutabilitate Dei colligit non posse Dei voluntatem incipere velle in tempore. Quae etiam ratio videtur D. Augustinus lib. 12. Confess. cap. 5.

Probatur ergo conclusio ratione D. Thomae hic art. 7. ad hanc formam redacta. Quod voluntas divina incipiat aliquando velle de novo, aut à volitione desistat, solum provenire potest, vel ex hoc quod incipiat sibi esse conveniens & bonum, quod bonum & conveniens non erat, vel ex hoc quod de novo ut bonum cognoscatur, quod prius ut tale non cognoscebat: primum arguit physicam mutationem in divina substantia, secundum in se ipsius cognitione: Ergo sequitur physica mutatio in Deo ex eo, quod aliquid incipiat in tempore velle, aut à libera volitione desistat. Major ex eo videtur certa, quod voluntas veritatur circa bonum cognitum tanquam circa proprium obiectum: Ergo novitas volitionis, aut ex boni novitate, aut ex novitate cognitionis ejus debet provenire. Minor pro secunda parte supponitur ex dictis in tractatu de scientia Dei pro prima vero illam implicat, & ostendit D. Thomas exemplo illius, cui incipit esse conveniens ad ignem sedere, cum tamen prius discipulivens esset; quod non aliunde provenit, nisi quia mutatus est de calido in frigidum. Homini etiam irato bona videtur inimici vindicta, cui tamen jam pacato discipulivens apparet.

Respondet Suarez ubi supra; eandem esse Majorem, nec in illa numerari omnes causas, ob quas potest voluntas incipere velle, quod antea volebat, vel nolle, quod volebat: potest enim id contingere ratione libertatis bono invarianti & cognitione illius; ut contingit in nobis, qui bono cognito, & voluntati proposito possumus ratione libertatis illud amare vel non amare.

Sed contra: Licet imprudens voluntatis mutatio (qualis in nobis saepe contingit) absque novitate boni & cognitionis ejus possit evenire, illa tamen, quae secundum prudentiam debet fieri, non nisi bono, aut illius cognitione variata potest contingere: Ergo supposita, ut debet imponi, summa Dei prudentia in volendo, omnes causas assumpsit D. Thomas; & conqueuntur ex variatione decretorum in Deo, rectè inferri physicam ejus mutationem.

Secundo probatur conclusio alia ratione fundamentali. Ut denominatio liberè volentis incipiat de novo, necessarii requiritur, aut variatio intrinseca in entitate voluntatis divinae, aut novitas & variatio in obiecto: Atqui in obiecto volitionis liberæ, pro ut est obiectum ejus, nequit esse novitas, aut variatio in tempore: Ergo necessarii requiritur variatio intrinseca in entitate liberæ volitionis. Major videtur certa, Minor autem in adertur primo: Bonitas creaturae non terminat volitionem divinam ut existens in propria mensura, sed ut existens in aeternitate: At ut in aeternitate contenta nullam accipit variationem, aut successionem; cum aeternitas sit invariabilis, & tota simpli, ut ostendimus in tractatu de scientia Dei: Ergo ut obiectum volitionis divinae, nullius variationis est capax. Secundo